

Karol Juszka

Problematyka dozoru w badaniach efektywności warunkowego umorzenia postępowania karnego¹

The research problems of effectiveness with the supervision in the institution of the conditional discontinuation of criminal proceedings

I. WSTĘP

W uzasadnieniu kodeksu karnego z 1997r. ustawodawca zdefiniował warunkowe umorzenie jako warunkowe (na próbę) zwolnienie od ponoszenia przez sprawcę kary, oznaczające w istocie kontrolowaną wolność². Kontrola ni-niejszej wolności w badanej instytucji jest realizowana w szczególności przez dozór kuratora lub Policji oraz związaną z nimi problematyką.

A. Zoll trafnie wskazuje, że skuteczność warunkowego umorzenia postępowania karnego jako środka polityki karnej zależy przede wszystkim od właściwego operowania przez praktykę środkami oddziaływania wychowawczego, przewidzianymi w art. 28 k.k. (z 1969 r.) oraz należytej kontroli przebiegu całego okresu próby i kontroli wykonywania nałożonych obowiązków³.

¹ Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2009-2012 jako projekt badawczy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Nr N N110 121537.

² I. Fredrich-Michalska, B. Stachurska-Marcińczak (red.), *Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniami*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1997, s. 161, cyt. za: B. Polańska, T. Kozioł, *W sprawie określenia terminu spełnienia świadczenia pieniężnego stosowanego w ramach warunkowego umorzenia postępowania*, Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Prawnych 2008, z. 2, s. 213; B. Szyprowski, *Zmiany w instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Prokuratura i Prawo 2000, z. 4, s. 120, 122; M. Gajewski, *Głos do post. SN z dnia 29 stycznia 2002 r.*, I KZP 33/01, Monitor Prawniczy 2003, nr 15, s. 709; J. Kosonoga, *Dozór Policji jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym*, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2008, s. 91.

³ A. Zoll, *Materiałnoprawna problematyka warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Zeszyty Naukowe UJ Prace Prawnicze, z. 62, Warszawa - Kraków 1973, s. 183, por. także A. Zoll, „Drobna przestępczość” jako problem dogmatyki prawa karnego i polityki karnej (w:) *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci Profesora Stanisława Waltośa*, pod red. J. Czapskiej, A. Gaberlego, A. Świątłowskiego, A. Zolla, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 2000, s. 460; A. Murzynowski, *Nałożenie obowiązku naprawienia skutków przestępstwa jako element nowej polityki karania*, Państwo i Prawo 1970, nr 5, s. 720 i n.; A. Bubik, S. Cebulski, *Przeproszenie pokrzywdzonego*, Prawo i Życie 1970, nr 14; Z. Kubec, *O sędziowskim wymiarze kary na tle projektu k.k.*, Państwo i Prawo 1969, nr 7; M. Leonieni, *Warunkowe umorzenie postępowania – naprawienie szkody*, Gazeta Sądowa i Penitencjarna 1971, nr 3, s. 5, cyt. za: M. Leonieni, *Warunkowe umorzenie postępowania w świetle Wytycznych Sądu Najwyższego*, Nowe Prawo 1971, nr 7-8, s. 1062, H. Maliszewska-Grosman, J. Jankowski, *Warunkowe umorzenie postępowania karnego a moc wiążąca wyroków karnych w postępowaniu cywilnym*, *Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny* 1978, z. 4, s. 103; M. Kalitowski (w:) O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*. t. I, Wyd. Arche, Gdańsk 2005, s. 612; A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 5, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 221.

Przedmiotem badań jest instytucja dozoru, której efektywność stanowi część badań własnych dotyczących efektywności warunkowego umorzenia postępowania karnego nie podejmowanych pod rządami obecnie obowiązującej Konstytucji RP oraz kodeksów z 1997 r. (kodeks karny, kodeks postępowania karnego, kodeks karny wykonawczy).

Celem artykułu jest przedstawienie badawcze efektywności dozoru nakładanego w postępowaniu w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania karnego w badaniach własnych 405 spraw sądowych. Omawiane zagadnienie obejmuje zarówno dozór kuratora nałożony przedmiotowym wyrokiem, jak również dozór Policji. Miejsce dozoru w prezentowanej instytucji będzie ujęte także za pomocą proponowanych kierunków zmian jego stosowania.

II. PROBLEMATYKA BADAWCZA DOZORU

Tytułowa problematyka badawcza występuje zarówno bezpośrednio jako część wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne jak również pośrednio poprzez decyzje i rozstrzygnięcia procesowe związane z dozorem, podejmowane w toku kolejnych etapów postępowania karnego.

Rozpoczynając analizę związaną z kształtem przedmiotowego wyroku w zakresie oddania pod dozór należy zwrócić uwagę na rzadkość jego nakładania, która została odnotowana zarówno przez T. Koziola w 3,7% badanych sprawach⁴, jak również w 33 na 405 spraw obejmujących badania własne. W powoływanych badaniach, dozór osoby godnej zaufania lub organizacji społecznej nie był w ogóle stosowany.

W badaniach własnych oddano pod dozór kuratora oskarżonych, wobec których sąd orzekł równocześnie obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających; nie przebywających pod swoim adresem zamieszkania oraz nie interesujących się rodziną; ze względu na specyfikę popełnionego przestępstwa lub bez dającej się sprecyzować przyczyny. Pozytywnie należy ocenić w niektórych badanych sprawach rezygnację z nakładania obowiązków na rzecz oddania oskarżonych pod dozór w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne.

Analiza literatury przedmiotu, wyników badań innych Autorów oraz przeprowadzone badania własne prowadzą do wysunięcia własnych postulatów *de lege ferenda* wskazujących na cztery grupy oskarżonych, których, moim zdaniem, należy w szczególności oddać pod dozór w przedmiotowym wyroku. Pierwsza grupa obejmuje tych oskarżonych, na których nie nałożono obowiązków, środków karnych, nie zobowiązano sprawcy do wykonywania ugody zawartej z pokrzywdzonym czy nie zawarto porozumienia między skonfliktowanymi stronami. Oddanie pod dozór byłoby dobrą praktyką wobec oskarżonych utrzymywanych przez inne osoby. Po trzecie, dozór jak się wydaje jest niezbędny w sprawach, w których istnieją trudności z ustaleniem aktualnego miejsca zamieszkania oskarżonego skutkujące w praktyce koniecznością wydania postanowienia o umorzeniu postępowania wykonawczego z powodu upływu okresu wskazanego w art. 68§4 k.k. Omawiana instytucja mogłaby być

⁴ T. Koziół, *Mechanizmy selekcji w stosowaniu warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Kraków 2007, (niepublikowana rozprawa doktorska obroniona na WPiA UJ), s. 245-246.

częściej orzekana, gdy po zawarciu ugody lub porozumienia a przed wydaniem wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne, zachowanie sprawcy wzbudza wątpliwości co do wykonania ich postanowień.

Wpływające na przedmiotową efektywność decyzje i rozstrzygnięcia procesowe w postępowaniu przygotowawczym i jurysdykcyjnym, związane z prezentowanym dozorem obejmują postanowienie oddające podejrzanego pod dozór Policji, kwestię włączenia oddania pod dozór do wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne zarówno jako postanowienia ugody postępowania mediacyjnego jak również uwzględnienia wniosku prokuratora o zastosowanie niniejszej instytucji a także kształt niniejszego wyroku w zakresie nałożonych na oskarżonego obowiązków.

Objęte celem i zakresem niniejszego artykułu postanowienie oddające pod dozór Policji, ze swej istoty składa się z poszczególnych obowiązków i ograniczeń, nakładanych na oskarżonego w ramach tego środka zapobiegawczego, których katalog został określony w art. 275§2 k.p.k.⁵ W badaniach własnych zastosowano obowiązek stawienia się dwa lub trzy razy w tygodniu w komisariacie Policji; nie odnotowano natomiast nałożenia zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu, zawiadamiania o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami, zakazu przebywania w określonych miejscach, a także innych ograniczeń swobody oskarżonego, niezbędnych do wykonywania dozoru. Po powstaniu

lub ustaniu przyczyn uzasadniających jego uchylenie, wydawano postanowienie o uchyleniu dozoru Policji.

We wszystkich sprawach objętych przedmiotowymi badaniami własnymi, sąd włączył dozór kuratora do wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne jako postanowienia ugody postępowania mediacyjnego oraz uwzględnił wniosek prokuratora o zastosowanie niniejszej instytucji w przedmiotowym zakresie. Uгода i wnioski prokuratora w kwestii dozoru wskazywały na kuratora sądowego. Z punktu widzenia efektywności omawiana aktywność procesowa prokuratora, podjęta po wszechstronnej analizie zebrałego w sprawie materiału dowodowego oraz włączenie do omawianego wyroku postanowienia powoływanej wyżej ugody postępowania mediacyjnego, przyczyniły się bezpośrednio do pozytywnego zakończenia okresu próby przez oskarżonego.

Prezentacja oddania pod dozór związana z obowiązkami nałożonymi w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne, wynikająca z przedmiotowych badań własnych, wskazuje na obowiązek informowania sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby oraz obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających.

Omawiając obowiązek informowania sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby W. Wróbel i A. Zoll słusznie podkreślili, że sąd nakładając ten obowiązek, określa z jaką częstotliwością i w jakiej formie należy składać wymagane informacje. Obowiązek ten ma na celu zagwarantowanie bieżącej kontroli

⁵ J. Kosonoga, *Dozór...*, op. cit., s. 142 i n.

postępowania sprawy w okresie próby⁶. B. Szyprowski zwraca uwagę, że informowanie o przebiegu próby jest niezależne od obowiązku stawiania się na wezwanie sądu⁷.

W badaniach własnych nie odnotowano nałożenia niniejszego obowiązku. Analiza wylosowanych postępowań karnych, moim zdaniem uzasadnia przedstawienie własnego postulatu nakładania niniejszego obowiązku w szczególności w sprawach, w których nie oddano oskarżonego pod dozór w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne.

Zgłoszenie jednego z powołanych wyżej postulatów *de lege ferenda* jest związane z analizą wyników badań własnych, w których oddanie pod dozór w omawianym wyroku było połączone z nałożeniem obowiązku powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających. Z punktu widzenia efektywności badanej instytucji należy pozytywnie ocenić niniejszą praktykę⁸ przy uwzględnieniu analizy protokołu przesłuchania w charakterze podejrzanego oraz nieostrości pojęcia „nadużywa”.

Z punktu widzenia efektywności warunkowego umorzenia postępowania karnego wykonywanie dozoru można rozpatrywać w szczególności poprzez modyfikację prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne oraz analizy postępowania w przedmiocie wydania postanowienia o podjęciu niniejszego postępowania.

A. Zoll wskazuje na względy wychowawcze będące podstawą uprawnienia sądu do ustanawiania, rozszerzania lub zmieniania nałożonych na oskarżonego obowiązków w okresie próby zgodnie z art. 74§2 k.k. w zw. z art. 67§4 k.k.⁹.

Modyfikacja orzeczenia w zakresie dozoru może polegać albo na późniejszym oddaniu sprawy pod dozór, gdy sąd wcześniej nie orzekł go wobec oskarżonego, umarzając warunkowo postępowanie karne albo na zwolnieniu sprawcy od dozoru¹⁰.

W badaniach własnych w jednej z 405 spraw sąd wydał postanowienie o zwolnieniu oskarżonego od dozoru po 4 miesiącach próby określonej na 2 lata ze względu na przestrzeganie porządku prawnego. Oskarżony w ni-

⁶ Por. W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2010, s. 474; G. Łabuda (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007, s. 501; K. Nowicki, *Warunkowe umorzenie postępowania karnego jako alternatywny środek polityki kryminalnej w polskim procesie karnym*, (nieopublikowana rozprawa doktorska), Wrocław 2001, s. 89; M. Kalitowski (w:) O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks...*, op. cit., s. 616; T. Koziół, *Mechanizmy...*, op. cit., s. 70; por. B. Szyprowski, *Zmiany...*, op. cit., s. 123; A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 k.k.*, t. I, wyd. 3, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007, s. 842; T. Koziół, *Warunkowe umorzenie postępowania karnego*, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009, s. 199.

⁷ B. Szyprowski, *Zmiany...*, op. cit., s. 123; por. A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 842.

⁸ R. Skarbek (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32-116 k.k.*, t. II, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 448; por. M. Szewczyk, *Jaka alternatywa dla krótkoterminowej kary pozbawienia wolności?* (w:) *Nauki penalne wobec problemów współczesnej przestępczości. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Andrzeja Gaberle*, pod red. K. Krajewskiego, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007, s. 107-108.

⁹ A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 839; por. S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. 3, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 727; G. Łabuda (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 500; R. Skarbek (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 443; E.A. Wdzięczna, *Warunkowe umorzenie postępowania karnego w świetle koncepcji sprawiedliwości naprawczej*, wyd. 1, Wyd. TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2010, s. 197.; T. Bojarski (w:) T. Bojarski (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 3, Wyd. LexisNexis, Warszawa 2009, s. 162; Wyrok SA w Warszawie z dnia 24 lutego 2004 r., Aka 10/2004.

¹⁰ M. Filar (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 1, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008, s. 316, 345-346, por. Uchwała Sądu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2001 r. I KZP 22/2001.

niejszej sprawie pomyślnie zakończył okres próby i okres wskazany w art. 68§4 k.k.

W literaturze wskazuje się, że rozwiązanie ustawowe dotyczące zakazu modyfikacji obowiązku informowania o przebiegu okresu próby jest uzasadnione tym, że sąd nie może pozbawiać siebie (ani kuratora) realnych możliwości kontrolowania przebiegu próby. W pozostałym zakresie za wyłączeniami stoją racje związane z ochroną interesów pokrzywdzonego¹¹. Analizując możliwości modyfikacji przedmiotowego wyroku ujęte w art. 74§2 k.k. można zastanowić się jednak nad dopuszczeniem możliwości modyfikacji częstotliwości informowania sądu lub kuratora o przebiegu próby oraz sposobu przedmiotowego informowania.

Na aprobatę zasługuje wprowadzenie art. 74§3 k.k. poprzez art. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., nr 240, poz. 1431 z późn. zm.) rozszerzającego o kuratora zawodowego oraz osobę godną zaufania lub przedstawiciela stowarzyszenia, instytucji lub organizacji społecznej o której mowa w art. 73§1 k.k. katalogu podmiotów posiadających uprawnienie do złożenia wniosku o określenie czasu i sposobu wykonania nałożonych obowiązków w okresie próby w przypadku

gdy oskarżony został oddany pod dozór lub zobowiązany do wykonywania obowiązków w okresie próby.

Analizę postępowania w przedmiocie wydania postanowienia o podjęciu niniejszego postępowania w odniesieniu do tytułowej problematyki rozpoczyna wniosek o podjęcie warunkowo umorzonego postępowania, który może złożyć także kurator zawodowy (art. 549 k.p.k.).

W badaniach własnych wyszczególniono argumenty kuratorów zawodowych składających niniejszy wniosek, do których należało nie wywiązywanie się oskarżonego z obowiązków nałożonych przez sąd, lekceważenie rad i zaleceń dotyczących zachowania w trakcie trwania dozoru, niemożność skontaktowania się z oskarżonym ze względu na nieznanomość jego aktualnego miejsca zamieszkania, popełnienie przez oskarżonego przestępstwa umyślnego za które został prawomocnie skazany.

Przechodząc do fakultatywnej przesłanki podjęcia przedmiotowego postępowania jakim jest uchylanie się oskarżonego od dozoru należy podzielić pogląd S. Stachowiaka podkreślającego, że uchylanie się sprawcy od dozoru dotyczy takiej sytuacji, kiedy sprawca obiektywnie miał możliwość wypełnienia obowiązków wynikających z dozoru a wskazanych w przepisach kodeksu karnego wykonawczego, lecz ich nie spełnił¹².

¹¹ M. Filar (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 345; R. Skarbek (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 433.

¹² S. Stachowiak, *Podjęcie postępowania karnego warunkowo umorzonego* (w:) *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana prof. Tadeuszowi Nowakowi*, pod red. S. Stachowiaka, t. VI, Prace WPIA UAM, Poznań 2002, s. 331, por. A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 847; M. Jachimowicz, *Istota i charakter prawny podjęcia postępowania warunkowo umorzonego*, Prokuratura i Prawo 2004, nr 10, s. 79; Uchwała SN z dnia 12 grudnia 1995 r. I KZP 35/95, OSNKW 1996, nr 1-2, poz. 2, cyt. za: B. Kunicka-Michalska (w:) G. Rejman (red.), *Kodeks karny. Część ogólna*. Komentarz, Wyd. C.H. Beck 1999, s. 1102; P. Hofmański (red.), *Kodeks postępowania karnego. t. III. Komentarz do art. 468-682 k.p.k.*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2004, s. 362; G. Łabuda (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 507; A. Marek, *Kodeks...*, op. cit., s. 226; P. Kozłowska-Kalisz (w:) M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. 3, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 168; M. Filar (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 320; Post. SN z dnia 28 lipca 1980 r., V KRn 146/80, OSNKW 1980, nr 10-11, poz. 82, cyt. za: M. Królikowski, K. Szczucki (red.), *Prawo karne - część ogólna*. Orzecznictwo, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 513-515; E.A. Wdzięczna, *Warunkowe...*, op. cit., s. 199.

Należy zwrócić uwagę, że art. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., nr 240, poz. 1431 z późn. zm.) wprowadzono drugą obligatoryjną przesłankę wydania postanowienia o podjęciu warunkowo umorzonego postępowania karnego. Przedmiotową przesłankę stosuje się w wypadku zaistnienia fakultatywnych przesłanek wydania przedmiotowego postanowienia po udzieleniu sprawcy pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego chyba, że przemawiają przeciwko temu szczególne względy. Wyniki analizy badań własnych wskazują w praktyce na niską skuteczność niniejszego rozwiązania.

W badanych 405 sprawach obejmujących badania własne, oddano pod dozór 33 oskarżonych, a w 2 sprawach stwierdzono uchylenie się oskarżonego od dozoru. Zastosowanie dozoru nie przesądzało pomyślnego zakończenia okresu próby.

W jednej ze spraw objętych badaniami własnymi sąd wydając postanowienie o niepodejmowaniu przedmiotowego postępowania uznał podjęcie za przedwczesne, mimo, stwierdzenia, że relacje między oskar-

żonym a pokrzywdzonymi nie układały się dobrze. Podstawą argumentacji sądu w tej sprawie był fakt trwania w dalszym ciągu okresu próby oraz pozostawanie oskarżonego pod dozorem kuratora, który ma możliwość kontrolowania jego zachowania.

Analiza jednej ze spraw prowadziła do wyodrębnienia zaniechania oddania oskarżonego pod dozór jako możliwej przyczyny wydania przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania wykonawczego z powodu wpływu okresu z art. 68§4 k.k.

III. PODSUMOWANIE

Podsumowując należy podkreślić, że słusznie podkreśla się w literaturze, że w rozważaniach nad warunkami efektywności, pomocny jest także nacisk na poziom dozoru kuratorskiego¹³, który jest efektywniejszą od poręczenia¹⁴ formą resocjalizacji sprawcy i zadośćuczynienia pokrzywdzonemu¹⁵, polegającą na ścisłej kontroli postępowania takiej osoby na wolności (wolność dozorowana)¹⁶. Analiza wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w zakresie oddania pod dozór oraz czynników związanych z dozorem wskazują na zasadność obowiązującego fakultatywnego charakteru oddawania

¹³ A. Marek, *Rola amerykańskiej probacji i jej efektywność*, Acta Universitatis Nicolai Copernici 1978, Prawo XVI, z. 89, s. 225.

¹⁴ A. Kordik, *Warunkowe zawieszenie wykonania kary w systemie środków probacyjnych i jego efektywność*, Wyd. Kolonia Limited, Wrocław 1998, s. 27-28, por. W. Świda, *Prawo...*, op. cit., s. 305; A. Wiśniewski, *Model kurateli w Polsce*, Wyd. PWN, Warszawa 1978, s. 58, cyt. za: A. Kordik, *Warunkowe...*, op. cit., s. 28; por. K. Daszkiewicz, *Dozór fakultatywny i obligatoryjny*, Prokuratura i Prawo 2002, nr 10, s. 33; T. Dukiet-Nagórska (red.), *Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008, s. 214; T. Bojarski, *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, wyd. 3, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008, s. 305; M. Budyn-Kulik (w:) M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. 3, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 182; R. Góral, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. V, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 2007, s. 148; M. Kalitowski (w:) O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S.M. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks...*, op. cit., s. 612; R. Kokot, *Warunkowe umorzenie postępowania w projekcie reformy prawa karnego* (w:) PPIA, pod red. J. Kolasa, t. XXXI, Wyd. UWr., Wrocław 1995, s. 65-66.

¹⁵ W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie...*, op. cit., s. 472, por. A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 825; M. Cieślak, *Problemy wykonania orzeczeń o warunkowym umorzeniu postępowania*, Nowe Prawo 1971, nr 7-8, s. 1070; A. Marek, *Kodeks...*, op. cit., s. 223; R. Góral, *Kodeks...*, op. cit., s. 148; B. Stańdo-Kawecka, *Prawne podstawy resocjalizacji*, Kantor Wydawniczy Zakamycze. Kraków 2000, s. 217; J. Kosonoga, *Dozór...*, op. cit., s. 89.

¹⁶ W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie...*, op. cit., s. 472, por. A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks...*, op. cit. s. 825.

pod dozór oraz wynikającego z tego charakteru wskazywania obszarów zastosowania badanej instytucji poprzedzone wszechstronną analizą zebranego w sprawie materiału dowodowego.

SŁOWA KLUCZOWE

dozór, efektywność, warunkowe umorzenie postępowania karnego, okres próby, kurator.

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przedstawienie badawcze dozoru nakładanego w postępowaniu w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania karnego w badaniach własnych 405 spraw sądowych. Omawiane zagadnienie obejmuje dozór kuratora sądowego nałożony przedmiotowym wyrokiem oraz dozór Policji. Miejsce dozoru w badaniach prezentowanej instytucji będzie ujęte także za pomocą propozycji zmian w jego stosowaniu. Prezentacja i analiza omawianej problematyki zostanie przedstawiona poprzez kolejne etapy postępowania karnego.

KEYWORDS

supervision, effectiveness, the institution of the conditional discontinuation of criminal proceedings, period of probation, probation officer.

SUMMARY

The aim of this article is to present research problems of the supervision of the conditional discontinuation of criminal proceedings institution. This research consists in the analysis of court records 405 cases concerning the effectiveness of this institution. These issue include supervision of a probation officer applied the present judgment and supervision of Police. The place of supervision presented in the study of institutions will also be included with the proposed amendments to its application. Presentation and analysis of these problems will be provided through successive stages of criminal proceedings.

BIBLIOGRAFIA

Orzecznictwo

Uchwała SN z dnia 12 grudnia 1995 r, I KZP 35/95, OSNKW 1996, nr 1-2, poz. 2.

Uchwała Składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2001 r. I KZP 22/2001.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 24 lutego 2004 r., AKa 10/2004.

Post. SN z dnia 28 lipca 1980 r., V KRN 146/80, OSNKW 1980, nr 10-11, poz. 82.

Opracowania

Bojarski T., *Polskie prawo karne. Zarys części ogólnej*, wyd. 3, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.

Bojarski T. (w:) T. Bojarski (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 3, Wyd. LexisNexis, Warszawa 2009.

Bubik A., Cebulski S., *Przeproszenie pokrzywdzonego*, Prawo i Życie 1970, nr 14.

Budyn-Kulik M. (w:) M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. 3, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.

Cieślak M., *Problemy wykonania orzeczeń o warunkowym umorzeniu postępowania*, Nowe Prawo 1971, nr 7-8.

Daszkiewicz K., *Dozór fakultatywny i obligatoryjny*, Prokuratura i Prawo 2002, nr 10.

Dukiet-Nagórska T. (red.), *Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.

Filar M. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 1, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.

- Fredrich-Michalska I., Stachurska-Marcińczak B. (red.), *Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniami*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1997.
- Gajewski M., *Glosa do post. SN z dnia 29 stycznia 2002 r.*, I KZP 33/01, Monitor Prawniczy 2003, nr 15.
- Góral R., *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. V, Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 2007.
- Hofmański P. (red.), *Kodeks postępowania karnego. t. III. Komentarz do art. 468-682 k.p.k.*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2004.
- Jachimowicz M., *Istota i charakter prawny podjęcia postępowania warunkowo umorzonego*, Prokuratura i Prawo 2004, nr 10.
- Kalitowski M. (w:) O. Górniok, S. Hoc, M. Kalitowski, S. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz. t. I*, Wyd. Arche, Gdańsk 2005.
- Kokot R., *Warunkowe umorzenie postępowania w projekcie reformy prawa karnego* (w:), PPIA, pod red. J. Kolasas, t. XXXI, Wyd. UWr, Wrocław 1995.
- Kordik A., *Warunkowe zawieszenie wykonania kary w systemie środków probacyjnych i jego efektywność*, Wyd. Kolonia Limited, Wrocław 1998.
- Kosonoga J., *Dozór Policji jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym*, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2008.
- Kozioł T., *Mechanizmy selekcji w stosowaniu warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Kraków 2007, (niepublikowana rozprawa doktorska obroniona na WPiA UJ).
- Kozioł T., *Warunkowe umorzenie postępowania karnego*, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009.
- Kozłowska-Kalisz P. (w:) M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, wyd. 3, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
- Królikowski M., Szczucki K. (red.), *Prawo karne - część ogólna. Orzecznictwo*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Kubec Z., *O sędziowskim wymiarze kary na tle projektu k.k.*, Państwo i Prawo 1969, nr 7.
- Kunicka-Michalska B. (w:) G. Rejman (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Wyd. C.H. Beck 1999.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. 3, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Leonieni M., *Warunkowe umorzenie postępowania - naprawienie szkody*, Gazeta Sądowa i Penitencjarna 1971, nr 3.
- Leonieni M., *Warunkowe umorzenie postępowania w świetle Wytycznych Sądu Najwyższego*, Nowe Prawo 1971, nr 7-8.
- Łabuda G. (w:) J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007.
- Maliszewska-Grosman H., Jankowski J., *Warunkowe umorzenie postępowania karnego a moc wiążąca wyroków karnych w postępowaniu cywilnym*, *Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny* 1978, z. 4.
- Marek A., *Rola amerykańskiej probacji i jej efektywność*, *Acta Universitatis Nicolai Copernici* 1978, Prawo XVI, z. 89.
- Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 5, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
- Murzynowski A., *Nałożenie obowiązku naprawienia skutków przestępstwa jako element nowej polityki karania*, *Państwo i Prawo* 1970, nr 5.
- Nowicki K., *Warunkowe umorzenie postępowania karnego jako alternatywny środek polityki kryminalnej w polskim procesie karnym*, (nieopublikowana rozprawa doktorska), Wrocław 2001.
- Polańska B., Kozioł T., *W sprawie określenia terminu spełnienia świadczenia pieniężnego stosowanego w ramach warunkowego umorzenia postępowania*, *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Prawnych* 2008, z. 2.
- Skarbek R. (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 32-116 k.k.*, t. II, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Stachowiak S., *Podjęcie postępowania karnego warunkowo umorzonego* (w:) *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana prof. Tadeuszowi Nowakowi*, pod red. S. Stachowiaka, t. VI, *Prace WPiA UAM*, Poznań 2002.

- Stańdo-Kawecka B., *Prawne podstawy resocjalizacji*, Kantor Wydawniczy Zakamycze. Kraków 2000.
- Szewczyk M., *Jaka alternatywa dla krótkoterminowej kary pozbawienia wolności?* (w:) *Nauki penalne wobec problemów współczesnej przestępczości. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Andrzeja Gaberle*, pod red. K. Krajewskiego, Wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007.
- Szyprowski B., *Zmiany w instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Prokuratura i Prawo 2000, z. 4.
- Wdzięczna E.A., *Warunkowe umorzenie postępowania karnego w świetle koncepcji sprawiedliwości naprawczej*, wyd. 1, Wyd. TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2010.
- Wiśniewski A., *Model kurateli w Polsce*, Wyd. PWN, Warszawa 1978.
- Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2010. Zoll A., *Materialnoprawna problematyka warunkowego umorzenia postępowania karnego*, Zeszyty Naukowe UJ Prace Prawnicze, z. 62, Warszawa - Kraków 1973.
- Zoll A., *„Drobna przestępczość” jako problem dogmatyki prawa karnego i polityki karnej* (w:) *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci Profesora Stanisława Waltosia*, pod red. J. Czapskiej, A. Gaberle, A. Światłowskiego, A. Zolla, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 2000.
- Zoll A. (w:) A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 k.k.*, t. I, wyd. 3, Wyd. LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007.

NOTA O AUTORZE

Mgr Karol Juszka, doktorant, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Karnego, kontakt: karol_juszka@interia.pl, główne kierunki zainteresowań: formy wstrzymania wykonania kary pozbawienia wolności, środki poddania sprawcy próbie, wymiar kary, prawa człowieka.